

ESO
1

Lingua galega e literatura

Xoán López Viñas
Cilha Lourenço Mória
María Vilariño Suárez

BAÍA EDICIÓN S

CONSORCIO *editorial* GALEGO

Lingua galega e literatura

1.º ESO

**Xoán López Viñas
Cilha Lourenço Mória
María Vilariño Suárez**

BAÍA EDICIÓN S

© 2015 Baía Edicións

© 2015 Xoán López Viñas
Cilha Lourenço Módia
María Vilariño Suárez

ISBN: 978-84-9995-167-6
Depósito Legal: C 892-2015

Edita: Baía Edicións

Polígono Pocomaco, 2.ª Avenida
Parcela A2 / 22
15190 A Coruña
Tel.: (+34) 981 174 296
Fax: (+34) 981 915 698

www.baiaeditions.gal

Ilustracións: © Jacobo Fernández Serrano

Fotografía da capa: © Chenchó Mendoza

Impresión: Lugami Artes Gráficas, Betanzos

Distribución:

Consortio Editorial Galego
pedimentos@coegal.com

A equipa autoral quere agradecer a colaboración na elaboración deste libro de Montserrat Domínguez Pérez, Rocío Dourado Fernández, Vanessa García Calvo, Francisco González Lousada, Rebeca López Viñas, Paulo Martínez Lema e Sonia Salceda Millarengo, alén do profesorado e do persoal de administración do IES Isaac Díaz Pardo de Sada.

Co fin de ofrecermos un modelo de lingua homoxéneo e coherente, os textos empregados nas lecturas e nos exemplos foron adaptados lingüisticamente.

Calquera forma de reprodución, distribución, comunicación pública ou transformación desta obra só pode ser realizada coa autorización dos seus titulares, salvo excepción prevista pola lei. Diríxase a CEDRO (*Centro Español de Derechos Reprográficos*) se necesita fotocopiar ou escanear algún fragmento desta obra (www.conlicencia.com; 91 702 19 70 / 93 272 04 47).

Contidos

	Lectura	Exposición escrita	Léxico	Gramática	Exposición oral	Ortografía	Literatura	Técnicas de traballo	Lingua e sociedade
1 [9-26]	Bandeiras negras 10	Biografía 13	Corpo humano 14	Comunicación. A lingua e a súa organización 16	Quen es? 19	Alfabeto: letras e dígrafos 20	Literatura e linguaxe literaria 22	Definición e busca no dicionario 24	
2 [27-44]	"Practicas a ecoloxía doméstica?" 28	Diario 31	Parentesco 32	Palabra e categorías gramaticais. Concordancia. Funcións sintácticas na cláusula 34	Onde estás? 37	Sílaba. Ditongo, tritongo e hiato 38	Recursos estilísticos (I) 40		Linguas do mundo 42
3 [45-62]	"Un vampiro moi atrevido" e "Historia dunha noite de medo" 46	Carta 49	Casa 50	Substantivo 52	Que fas? 55	Acentuación (I): regras xerais 56	Recursos estilísticos (II) 58	Subliñado 60	
4 [63-80]	"Os problemas de dona Gramática" 64	Palíndromo 67	Escola 68	Adxectivo 70	Imos á escola? 73	Acentuación (I): ditongos, tritongos e hiatos; dírese 74	Xéneros literarios 76		Linguas de Europa 78
5 [81-98]	<i>O caderno de Ánxela</i> 82	Guía de viaxe 85	Tempo cronolóxico 86	Pronome (I): pronome persoal tónico 88	Cando foi? 91	Acentuación (III): acentuación diacrítica 92	Xénero lírico (I): métrica 94	Resumo 96	
6 [99-116]	"O primeiro e-reader naceu en Ferrol" 100	Microrrelato 103	Tempo atmosférico 104	Pronome (II): pronome persoal átono; artigo 106	Que tempo vai? 109	Puntuación (I): punto, vírgula e punto e vírgula 110	Xénero lírico (II): rima e estrofa 112		Linguas da Península Ibérica 114
7 [117-134]	"Cincenta" e "Leaving New York never easy" 118	Noticia 121	Medios de transporte 122	Pronome (III): demostrativo, posesivo, identificador cuantificador, numeral, relativo, interrogativo e exclamativo 124	Como imos? 127	Puntuación (II): dous puntos, puntos suspensivos e sinais de interrogación e de exclamación 128	Xénero lírico (III): poema 130	Esquema 132	
8 [135-152]	<i>A sensación de Camelot</i> 136	Folleto publicitario 139	Alimentación (I) 140	Verbo 144	Estás informado/a? 145	Puntuación (III): trazo curto, medio e longo, parénteses e aspas 146	Xénero narrativo (I): voz narrativa 148		Lingua galega 150
9 [153-170]	"Contos para nenos que dormen deseguida" 154	Cuestionario 157	Alimentación (II) 158	Conxugación verbal 160	Que facemos de comer? 163	Uso de b e v 164	Xénero narrativo (II): acción, personaxes, espazo e tempo 166	Traballo académico 168	
10 [171-188]	"Lingua de signos: as palabras nas mans e no rostro" 172	Crítica 175	Animais 176	Adverbio, preposición e conxunción 177	Gústanche os animais? 181	Uso de h. Uso de x e s 182	Xénero dramático (I): texto teatral 184		Preconceitos lingüísticos 186
11 [189-206]	"Bando" e "Esta miña urbe ten moitos defectos" 190	<i>Haiku</i> 193	Árbores e plantas 194	Texto e propiedades textuais 199	Paseamos? 199	Grupos consonánticos 200	Xénero dramático (II): representación teatral 202	Exposición oral 204	
12 [207-224]	"De como Valentino Rufini e Ákil Pillabán dan conta das súas historias" 208	Horóscopo 211	Paisaxe rural e paisaxe urbana 212	Texto descritivo e texto narrativo 214	Prefires campo ou cidade? 217	Xuntos ou separados? 218	Banda deseñada 220		Normalización na contorna 222

► CADA TEMA FINALIZA CON UNHA PÁXINA DE REFORZO DAS COMPETENCIAS E OUTRA CON AUTOAVALIACIÓNS.

► INCORPÓRANSE ANEXOS QUE INCLÚEN UN APÉNDICE GRAMATICAL, UNHA FICHA DE LECTURA, TRES XOGOS DE PARCHÍS E UN PROXECTO POR TRIMESTRE.

Estrutura xeral do libro

Este manual de **Lingua Galega e Literatura** para o 1.º curso de ESO está dividido en **doce unidades**. Cada unha delas presenta **nove bloques**: 1) Lectura; 2) Expresión escrita; 3) Léxico; 4) Gramática; 5) Expresión oral; 6) Ortografía; 7) Literatura; 8) Técnicas de traballo –unidades impares– / Lingua e Sociedade –unidades pares–; 9) Reforzos e autoavaliación.

Alén diso, ao final do volume inclúense varios **Anexos**: un completo apéndice gramatical; tres xogos de parchís para practicar os verbos; un modelo de ficha de lectura e un proxecto por trimestre.

Textos próximos aos gustos e aos intereses do alumnado, con calidade literaria, heteroxeneidade xenérica, paridade de autores e autoras e contidos transversais

- ▶ **Desenvolvemento activo das estratexias de lectura comprensiva, interpretación e reflexión textual**
- ▶ **Fomento do hábito lector e creación de textos de intención literaria**

Modelos textuais diversos (do ámbito cotián, de carácter formal e informal etc.)

- ▶ **Desenvolvemento das destrezas de comprensión e de produción de textos escritos correspondentes a diferentes estruturas textuais**

Vocabulario temático con apoio visual. Fraseoloxía. Precisión léxico-semántica

- ▶ **Ampliación léxica**
- ▶ **Uso eficaz do dicionario**

4. Gramática

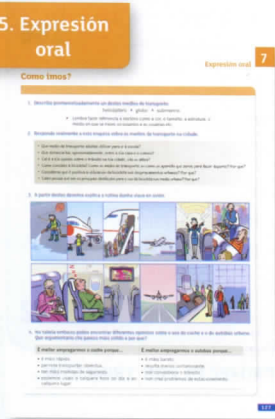
Funcionamento da lingua. Categorias gramaticais. Gramática do texto

- ▶ **Recoñecemento e uso das categorías gramaticais**
- ▶ **Produción de textos orais e escritos con adecuación, coherencia e cohesión**
- ▶ **Terminoloxía actualizada, conforme a Gramática práctica da lingua galega (Baía Edicións)**

Práctica oral de diferentes situacións comunicativas (*Quen es? Onde vives? Que tempo vai?...*)

- ▶ **Desenvolvemento das destrezas de comprensión e produción orais**
- ▶ **Valoración e respecto pola pronuncia correcta –propia e allea– da lingua galega**

6. Ortografía

Uso de h. Uso de x e s

Uso de h

Uso de x

Uso de s

Acentuación. Puntuación. Uso de determinadas letras e de palabras xuntas ou separadas

- ▶ Aplicación e valoración das normas ortográficas
- ▶ Vinculación da ortografía coa fonética

7. Literatura

Xénero lírico (II): o poema

1. Poema

2. Verso

3. Estrofa

4. Rima

5. Métrica

6. Figuras literarias

7. Análise de poemas

Xéneros literarios. Recursos estilísticos

- ▶ Aplicación de técnicas de análise do contido literario para a elaboración dun comentario textual
- ▶ Fomento do gusto pola lectura e pola creación literaria

8. Técnicas de traballo

Exposición oral

8. Lingua e Sociedade

O xogo da lingua

Estratexias de análise e de síntese do contido. Elaboración de traballos académicos

- ▶ Coñecemento e aplicación de técnicas de análise e de síntese do contido para facilitar o estudo

Nocións básicas de sociolingüística presentadas a través de fichas de traballo lúdicas e intuitivas

- ▶ Valoración e reflexión a respecto da diversidade lingüística e, nomeadamente, do idioma galego

9. Reforzo e autoavaliación

Reforzo de competencias

Reforzo de competencias

Autoavaliación de destrezas

Reforzo das competencias e autoavaliación dos contidos e das destrezas

Neste libro traballamos...

Contidos

- que responden ao novo currículo da LOMCE
- que afianzan, reforzan e amplían as competencias básicas
- que atenden á diversidade do alumnado
- que resaltan elementos transversais

Actividades

- orientadas a unha aprendizaxe autónoma e progresiva
- variadas, significativas e flexíbeis
- con diferentes graos de dificultade
- en que se utilizan as Tecnoloxías da Información e da Comunicación

E todas as Competencias

- Comunicación lingüística. • Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía.
- Competencia dixital. • Aprender a aprender. • Competencias sociais e cívicas. • Sentido de iniciativa e espírito emprendedor. • Conciencia e expresións culturais.